

Sygn. akt III AUa 341/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 stycznia 2020 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	sędzia Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie	sędzia Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska sędzia Małgorzata Pasek
Protokolant: starszy sekretarz sądowy Krzysztof Wiater	

po rozpoznaniu w dniu 16 stycznia 2020 r. w Lublinie

sprawy Z. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o prawo do rekompensaty

na skutek apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B.

od wyroku Sądu Okręgowego w Zamościu

z dnia 6 marca 2019 r. sygn. akt IV U 936/18

oddala apelację.

Barbara Mazurkiewicz-Nowikowska Elżbieta Czaja Małgorzata Pasek

Sygn. akt III AUa 341/19

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z 2 sierpnia 2018 r., odmówił Z. K., przyznania prawa do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach, przyjmując, że wnioskodawca nie udowodnił 15-letniego okresu takiej pracy.

Wnioskodawca w odwołaniu od decyzji, wniósł o jej zmianę i przyznanie prawa do rekompensaty. Wskazał, że w okresie od 1 czerwca 1979 r. do 31 sierpnia 1997 r., pracował w szczególnych warunkach w Zakładach (...) w B., na stanowiskach ślusarza i mistrza zmianowego. Zaznaczył, że Zakłady już nie istnieją i dlatego nie ma możliwości uzyskania świadectwa pracy w szczególnych warunkach.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie, wnosił o jego oddalenie. Podniósł, że uznał wnioskodawcy za pracę w szczególnych warunkach, okres zatrudnienia w Zakładach (...) w B. od 1 czerwca 1979 r. do 30 czerwca 1991 r. (12 lat, 1 miesiąc) natomiast nie uznał za taką pracę okresu zatrudnienia od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 1997 r., kiedy Zakłady były wydzielone ze struktury organizacyjnej (...).

Wyrokiem z dnia 6 marca 2019 roku Sąd Okręgowy w Zamościu zmienił zaskarżoną decyzję i ustalił Z. K. prawo do rekompensaty z tytułu pracy w szczególnych warunkach o której mowa w art. 21 ust 1 ustawy o emeryturach pomostowych od dnia(...). Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

Z. K., ur. (...), od dnia (...), ma ustalone prawo do emerytury. W okresie od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 1997 r. (niezaliczonym przez organ rentowy do pracy w szczególnych warunkach), wnioskodawca stale i w pełnym wymiarze czasu pracy był zatrudniony w Zakładach (...) w B., na stanowisku mistrza wydziału produkcyjnego. W tym okresie przebywał w hali produkcyjnej, sprawując kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i nadzór nad podległymi mu pracownikami. Na zmianie roboczej pracowało około 20 robotników - 3 szlifierzy, 2 ostrzarzy, 2 spawaczy, tokarze, frezerzy, wiertacze, mechanicy obrabiarek i elektrycy. Ich zadaniem było przygotowanie części zamiennych do samochodów oraz naprawianie obrabiarek do obróbki metalu skrawaniem. Wnioskodawca około pół godziny dziennie przebywał w pomieszczeniu z płyty, w tzw. (...), znajdującej się na hali produkcyjnej, kiedy przydzielał zadania pracownikom oraz pod koniec zmiany, gdy przekazywał prace innemu mistrzowi. (...) znajdowała się w odległości około 10 m od pracujących szlifierek. W wydziale nadzorowanym przez wnioskodawcę, prace szlifierzy, ostrzarzy i spawaczy elektryczno-gazowych, były pracami podstawowymi .

W okresie od 1 października 1997 r. do 27 lipca 2018 r. wnioskodawca był zatrudniony w P.P.H.U. (...) W. W. w B., na stanowiskach ostrzarza, ostrzarza pił i szlifierza-ostrzarza. Do dnia 31 grudnia 2008 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. W oddzielnym pomieszczeniu wspólnie z 3 innymi szlifierzami-ostrzarzami, ostrzył i szlifował piły widiowe, frezy i wiertła. Na jednej zmianie ostrzył nawet 100 pił widiowych, do czego używał tarcz diamentowych. Posługiwał się szlifierkami i ostrzałkami. W pomieszczeniu ostrzarzy pracowało jednocześnie 5-6 ostrzałek stacjonarnych.

Powyższych ustaleń faktycznych Sąd dokonał na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach emerytalnych, kapitału początkowego i osobowych wnioskodawcy, w oparciu o zeznania świadków J. J. i K. O. oraz na podstawie zeznań wnioskodawcy Z. K.. Autentyczność i wiarygodność dokumentów nie budzą wątpliwości. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków i wnioskodawcy, jako spójnym, przekonującym i mającym potwierdzenie w dowodach z dokumentów.

Sąd Okręgowy uznał, że odwołanie wnioskodawcy zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 pkt 5 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1924) rekompensata oznacza: odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze dla osób, które nie nabeą prawa do emerytury pomostowej.

W myśl art. 21 tej ustawy:

- rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat (ust. 1); nie przysługuje osobie, która nabyła prawo do emerytury na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS (ust. 2).

Stosownie do art. 32 ust. 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r., poz. 1270 ze zm.) rodzaje prac w szczególnych warunkach ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych tj. rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. Nr 8, poz. 43 ze zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia, okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach

określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy (ust. 1), a okresy pracy, o których mowa w ust. 1, stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według wzoru stanowiącego załącznik do przepisów wydanych na podstawie § 1 ust. 2 rozporządzenia, lub w świadectwie pracy (ust. 2).

Wnioskodawca do dnia 31 grudnia 2008 r., wykazał ponad 15 lat pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Zdaniem Sądu Okręgowego praca wnioskodawcy od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 1997 r. (6 lat, 2 miesiące) w Zakładach (...) w B., na stanowisku mistrza zmianowego, to praca określona w wykazie A, dziale XIV, poz. 2, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (kontrola międzyoperacyjna, kontrola jakości produkcji i usług oraz dozór inżynierijno-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie). Prace szlifierzy, ostrzarzy i spawaczy elektryczno-gazowych są wymienione w wykazie A, dziale II, poz. 78 i w dziale XIV, poz. 12.

Praca wnioskodawcy w od 1 października 1997 r. do 31 grudnia 2008 r. (11 lat, 3 miesiące) w P.P.H.U. (...) W. W. w B., na stanowiskach ostrzarza, ostrzarza pił i szlifierza-ostrzarza, to praca wymieniona w wykazie A, dziale III, poz. 78, stanowiącym załącznik do w/w rozporządzenia (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne). Sąd podniósł, że akty resortowe w przedmiocie kwalifikowania pracy, jako w szczególnych warunkach, w aktualnym stanie prawnym, mają charakter jedynie informacyjny, techniczno-porządkujący, uściślający i ułatwiający identyfikację stanowiska pracy, jako stanowiska pracy w szczególnych warunkach i mogą mieć znaczenie tylko w sferze dowodowej. Wprawdzie praca wnioskodawcy w okresie od 1 października 1997 r. do 31 grudnia 2008 r., nie była wykonywana w hutnictwie i przemyśle metalowym, a w zakładach meblowych, to charakter tej pracy na stanowiskach ostrzarza i szlifierza pił, frezów i wiertel, z uwagi na jej szkodliwość i uciążliwość, nie różni się od pracy tożsamego pracownika w branży przemysłu metalowego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 lutego 2014 r., I UK 314/13, OSNP 2015/5/66).

Po doliczeniu wnioskodawcy do uznanego mu już przez organ rentowy okresu pracy w szczególnych warunkach, w wymiarze 12 lat i 1 miesiąca, późniejszych okresów tej pracy - 6 lat i 2 miesiące (w Zakładach (...) w B.) i 11 lat i 3 miesiące (w P.P.H.U. (...) W. W. w B.), wnioskodawca na dzień 31 grudnia 2008 r., posiada 29 lat i 6 miesięcy pracy w szczególnych warunkach, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Sąd zaznaczył, że warunek sformułowany w art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych, należy rozumieć w taki sposób, że rekompensata jest adresowana wyłącznie do ubezpieczonych, którzy przed osiągnięciem podstawowego wieku emerytalnego, nie nabyli prawa do emerytury z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, obliczonej według formuły zdefiniowanego świadczenia. Jedynie więc nabycie prawa do wcześniejszej emerytury stanowi przesłankę negatywną przyznania prawa do rekompensaty.

Wnioskodawca nie nabył prawa do emerytury wcześniejszej i do 31 grudnia 2008 r., stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, przepracował w szczególnych warunkach ponad 15 lat. W tej sytuacji, od dnia(...), tj. od miesiąca zgłoszenia wniosku - zgodnie z art. 129 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, przysługuje mu prawo do rekompensaty.

Z tych względów Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

Od tego wyroku apelację złożył organ rentowy zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucał:

- naruszenie prawa materialnego - art. 2 pkt 5 i art. 21 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych poprzez niewłaściwe zastosowanie polegające na ustanowieniu Z. K. prawa do rekompensaty tytułu pracy w szczególnych warunkach podczas gdy wnioskodawca legitymował się wynoszącym 15 lat okresem zatrudnienia w szczególnych warunkach przypadających przed dniem 1 stycznia 1999 roku i w tym okresie miał także ponad 25 letni okres składkowy i nieskładkowy. Skarżący podnosi, że rekompensata nie przysługuje osobie, która ex lege nabyła prawo do emerytury

w obniżonym wieku emerytalnym, choćby nie złożyła wniosku o to świadczenie i nie uzyskała prawa do niego potwierdzonego decyzją organu rentowego.

Wskazując na powyższe wnosil o zmianę wyroku i oddalenie odwołania, oraz zasądzenie kosztów postępowania według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna. Wyrok pomimo częściowo błędnego uzasadnienia odpowiada prawu.

Sąd Apelacyjny uzupełnił postępowanie dowodowe poprzez dopuszczenie dowodu z zeznań wnioskodawcy na okoliczność jego pracy w P.P.H.U. (...) w B. oraz dokumentów związanych z pracą w tym okresie zawartych w aktach osobowych.

Wnioskodawca, podczas pracy w P.P.H.U. (...) w B., począwszy od 1 października 1997 r. był zatrudniony na stanowiskach ostrzarza, ostrzarza pił i szlifierza-ostrzarza. Do jego obowiązków należało ostrzenie i szlifowanie pił widiowych, wiertel. Czynności te wykonywał stale, do 31 grudnia 2008 r. pracował w pełnym wymiarze czasu pracy. W trakcie pracy był stale narażony na hałas, zapylenie, szkodliwe opiłki metalu. Zeznaniom wnioskodawcy Sąd Apelacyjny dał wiarę, znajdując one potwierdzenie w dowodach z dokumentów oraz zeznaniach świadka K. O. przesłuchanego przed Sądem I instancji.

Praca wnioskodawcy w od 1 października 1997 r. do 31 grudnia 2008 r. (11 lat, 3 miesiące) w P.P.H.U. (...) w B., na stanowiskach ostrzarza, ostrzarza pił i szlifierza-ostrzarza, to praca wymieniona w wykazie A, dziale III, poz. 78, stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. (szlifowanie lub ostrzenie wyrobów i narzędzi metalowych oraz polerowanie mechaniczne). Charakter pracy wnioskodawcy z uwagi na jej szkodliwość i uciążliwość, nie różnił się od pracy tożsamego pracownika w branży przemysłu metalowego. Okres pracy w tym zakładzie łącznie z okresem uznanym przez ZUS (okres 12 lat i 1 miesiąca w Zakładach (...) w B.), daje podstawę do przyjęcia, że wnioskodawca legitymuje się stażem pracy w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat na dzień 31 grudnia 2008 roku.

Sąd Apelacyjny nie podziela stanowiska Sądu I instancji, że wnioskodawca w okresie od 1 lipca 1991 r. do 31 sierpnia 1997 roku w Zakładach (...) w B. będąc zatrudnionym na stanowisku mistrza wykonywał prace w szczególnych warunkach w pełnym wymiarze czasu pracy. Przypomnieć należy, że okres ten był konsekwentnie kwestionowany przez ZUS zarówno w toku postępowania przed organem rentowym, jak też przed Sądem I instancji. Wnioskodawca nie legitymuje się z powyższego okresu świadectwem wykonywania prac w szczególnych warunkach. Brak podstaw do jednoznacznego przyjęcia, że sprawowanie nadzoru nad pracownikami wydziału produkcyjnego stanowiło kontrolę międzyoperacyjną, kontrolę jakości produkcji i usług bądź dozór inżyniersko-techniczny na oddziałach i wydziałach, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, skoro w wydziale tym pracowały także osoby nie wykonujące prac w szczególnych warunkach min. tokarze, mechanicy i elektrycy, a wnioskodawca wykonywał również czynności administracyjne przydzielanie pracy pracownikom.

Reasumując, wbrew twierdzeniom apelacji wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku, pomimo legitymowania się ponad 25-letnim okresem składkowym i nieskładkowym nie posiadał 15-letniego okresu pracy w warunkach szczególnych, a jedynie okres 13 lat i 4 miesięcy, na który składa się: okres 12 lat i 1 miesiąca uznany przez ZUS w Zakładach (...) w B. oraz 1 rok i 3 miesiące - od 1 października 1997 r. do w P.P.H.U. (...) w B., na stanowisku ostrzarza. W tym stanie rzeczy, pomimo legitymowania się ponad 25-letnim okresem składkowym wnioskodawca nie mógł uzyskać prawa do emerytury w wieku obniżonym na, podstawie art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej bowiem na dzień 1 stycznia 1999 roku nie posiadał 15-letniego okresu wykonywania prac w warunkach szczególnych. Staż ten osiągnął dopiero w okresie późniejszym - przed dniem 31 grudnia 2008 roku.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy z dnia z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. 2017.664 j.t.). rekompensata przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli ma on okres pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym

charakterze w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat. Jak wynika z definicji ustawowej zawartej w art. 2 ust. 5 ustawy - przewidziana w niej rekompensata stanowi odszkodowanie za utratę możliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze dla osób, które nie nabędą prawa do emerytury pomostowej. W tym stanie rzeczy ubezpieczony spełnił wszystkie przesłanki do przyznania rekompensaty.

Z tych względów i na mocy art. 385 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.